

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ἀριστοτέλης, Προτρεπτικός [Πρὸς Θεμίωνα], απόσπ. 8 & Ἐπίκουρος, Ἐπιστολή πρὸς Μενοικέα, 122

A1.

α. Ο Αριστοτέλης καταλήγει στη διαπίστωση ότι πρέπει να φιλοσοφούμε, εάν θέλουμε να είμαστε καλοί πολίτες και να ζήσουμε τη ζωή μας ωφέλιμα.

β.

1-Σ: *οὔτε γὰρ ἄωρος οὐδεὶς ἐστὶν οὔτε πάρωρος πρὸς τὸ κατὰ ψυχὴν ὑγιαῖνον*

2-Λ: *Ὡστε φιλοσοφητέον καὶ νέω καὶ γέροντι*

3-Λ: *ἀπούσης δὲ πάντα πράττομεν εἰς τὸ ταύτην ἔχειν*

B1.

Ο Επίκουρος στο παραπάνω απόσπασμα από την Ἐπιστολή πρὸς Μενοικέα επιδιώκει να τεκμηριώσει την προτροπή του προς όλους τους ανθρώπους ανεξαρτήτως ηλικίας ότι πρέπει να φιλοσοφούν (*ὥστε φιλοσοφητέον καὶ νέω καὶ γέροντι*). Αρχικά, ο Επίκουρος εισάγει με έντονες δεοντολογικές διατυπώσεις (*μῆτε μελλέτω, μῆτε κοπιάτω*) τη θέση του ότι η φιλοσοφία είναι για όλους είτε είναι νέοι είτε ηλικιωμένοι (είτε και μεσήλικες) και την αιτιολογεί (γὰρ) με διπλή έντονη ἄρνηση (*οὔτε... οὔτε*) κατά τρόπο συμμετρικό αναιρώντας τις πιθανές υποθετικές αντιρρήσεις-προφάσεις για δήθεν ηλικιακή ακαταλληλότητα. Κοινή επιδίωξη σε όλες τις ηλικίες: η ψυχική υγεία (*πρὸς τὸ κατὰ ψυχὴν ὑγιαῖνον*), με άλλα λόγια η ευδαιμονία. Η δεύτερη περίοδος του αποσπάσματος αποτελεί αναδιατύπωση της ίδιας θέσης-αιτιολόγησης με συνώνυμες διατυπώσεις: *ἄωρος= μήπω ὑπάρχειν ὥραν / μήπω παρεῖναι τὴν ὥραν, πάρωρος= παρεληλυθέναι τὴν ὥραν / μηκέτι εἶναι τὴν ὥραν, πρὸς τὸ κατὰ ψυχὴν ὑγιαῖνον= πρὸς εὐδαιμονίαν*. Η τρίτη περίοδος του αποσπάσματος συνιστά τη συμπερασματική (*ὥστε...*) διατύπωση της εισαγωγικής θέσης (δεοντολογική διατύπωση/χρήση ρηματικού επιθέτου) πλαισιωμένης με νέο επιχείρημα, επίσης κατά συμμετρικό τρόπο διατυπωμένο (*τῷ μὲν ... τῷ δέ*):

1. Οι νέοι, καθώς θα γερνούν, θα τείνουν να διασώσουν τη νεότητά τους, από ευγνωμοσύνη προς τα όσα έγιναν.
2. Οι ηλικιωμένοι, θα νιώθουν νέοι στα γεράματά τους, λόγω της ἔλλειψης φόβου για τα μελλοντικά δεινά ή και τον θάνατο.

Για τον Επίκουρο τόσο η ευγνωμοσύνη για όσα συμβαίνουν στη ζωή, όσο και η υπέρβαση του φόβου για το μέλλον ή και τον θάνατο συνιστούν το τελικό ζητούμενο μιας συνεπούς φιλοσοφικής στάσης, σύμφωνα με τις αρχές της επικούρειας διδασκαλίας. Ο συλλογισμός

ολοκληρώνεται με την καταληκτική φράση (και πάλι με δεοντολογικό ύφος) και τον βασικό όρο: *Μελετᾶν οὖν χρῆ τὰ ποιοῦντα τὴν εὐδαιμονίαν, εἴπερ παρούσης μὲν αὐτῆς πάντα ἔχομεν, ἀπούσης δὲ πάντα πράττομεν εἰς τὸ ταύτην ἔχειν.* Η εὐδαιμονία αποτελεί τον απώτερο στόχο ενός ανθρώπου, καθώς η παρουσία της αποτελεί την απαραίτητη προϋπόθεση για να έχουμε τα πάντα, ενώ η απουσία της επιβάλλει να κάνουμε τα πάντα για να την αποκτήσουμε. [322 λέξεις]

B2. ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ἀριστοτέλης, Ἠθικὰ Νικομάχεια, Β 2.1-4, 1103b26-1104a5

Για τον Επίκουρο η φιλοσοφία προορίζεται για όλους τους ανθρώπους και δεν είναι μια θεωρητική γνώση αλλά έχει κυρίως πρακτικό χαρακτήρα, είναι ένας τρόπος ζωής που μπορεί να οδηγήσει τον άνθρωπο στην ευδαιμονία, τον απώτερο σκοπό της ζωής. Στόχος της φιλοσοφίας είναι να προστατέψει τον άνθρωπο από τις παγίδες που συναντά στον δρόμο προς τη γαλήνη, την ηδονή και την ελευθερία του βίου του. Για τον Επίκουρο δεν είναι, όμως, μόνο μια μέθοδος που τη χρησιμοποιούμε για να πετύχουμε έναν σκοπό, είναι εργαλείο και συγχρόνως στάση ζωής. Ο Επίκουρος συνδέει τη φιλοσοφική αναζήτηση με την ευτυχισμένη ζωή.

Αντίστοιχα και η αριστοτελική ηθική είναι εξαρχής προσανατολισμένη όχι στη γνώση αλλά στην πράξη. Ο Αριστοτέλης δεν αναζητά απόλυτες αξίες και ακαταμάχητες αλήθειες, αλλά εξετάζει την ηθική πράξη μέσα σε συγκεκριμένα ιστορικά συμφραζόμενα και χωροχρονικά πλαίσια (π.χ. πόλη-κράτος). Η ηθική πράξη είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τον *καιρόν*, την χρονικά εντοπισμένη συγκυρία. Οι άλλες επιστήμες υπάρχουν για την απόκτηση της γνώσης, η φιλοσοφία, όμως, έχει σκοπό, με τη γνώση που προσφέρει, να βοηθήσει τον άνθρωπο να γίνει καλύτερος τόσο για τον εαυτό του όσο και για τους άλλους ανθρώπους και να τον οδηγήσει στην ευδαιμονία (*..η παρούσα φιλοσοφική μας ενασχόληση δεν έχει ως στόχο της, όπως οι άλλες, τη θεωρητική γνώση...είναι ανάγκη να εξετάσουμε το θέμα «πράξεις»*). Ο Αριστοτέλης παροτρύνει προς τη φιλοσοφία, η οποία χάρη στον λόγο (*οι πράξεις μας πρέπει να κατευθύνονται από τον ορθό λόγο*), θα βοηθήσει τον άνθρωπο να διακρίνει το καλό από το κακό, το ωφέλιμο από το βλαβερό το δίκαιο από το άδικο και με τις επιλογές του να συμβάλλει στην εξασφάλιση της ευδαιμονίας όχι μόνο της ατομικής αλλά και της συλλογικής, της πόλης του. [277 λέξεις]

B3. 1-α, 2-β, 3-α, 4-α, 5-β

B4. ορθόγωνιος-ορθολογισμός-ορθογραφία, ψυχολογία-ψυχανάλυση-ψυχαγωγία,
ομοιογένεια-ομοιοκαταληξία-ομοιοπαθητικός, παντοπωλείο-παντοδυναμία-παντογνώστης,
πραγματοποιώ-πραγματογνωμοσύνη-πρακτικογράφος